Віктор
ПРОРОК

Касаційні фільтри в цивільних справах: справедливе судочинство чи обмеження права на доступ до суду

В статті розглянута проблема відповідності критеріям справедливого суду встановлення обмежень на доступ до перегляду судових рішень судом касаційної інстанції. Запропоноване бачення автора щодо встановлених законом підстав допуску до перегляду справи в порядку касаційного провадження та наголошено на важливому значенні для дотримання вимог справедливого суду забезпечення сталості та єдності практики Верховного Суду в питаннях прийнятності касаційних скарг.

Ключові слова: касаційні фільтри, справедливий суд, доступ до касаційного суду

The article refers to the problem of compliance with the fair trial criteria of the restrictions to access to review of court decisions by the court of cassation. The author discloses the vision of the legal grounds for cassation proceedings admissibility and emphasizes on the importance of complying with the fair trial requirements due to ensuring the consistency and uniformity of the Supreme Court's cassation complaints admissibility practice.

Keywords: cassation filters, fair trial, access to cassation court

---

Василь Іванович Кисіль був видатним цивілістом, Учителем з великої літери для кількох поколінь правників в Україні.

Усім нам, його учням, а скоріш – не тільки нам, добре відома регулярно висловлювана ним істина: право – мистецтво (наука) добра і справедливості (*Ius est ars boni et aequi*).

Дійсно, зазначена сентенція не нова, висловив її майже дві тисячі років тому давньоримський правник та державний діяч часів Римської імперії Публій Ювенцій Цельс Тит Ауфідій Геній Северіан [1] (бл. 67 – бл. 130 рр).

Саме з посиланням на Цельса це твердження Ульпіана (Гней Доміцій Анній Ульпіан – римський юрист, державний діяч, бл. 170 – бл. 228 рр [2, с. 205-206]) збереглося до нашого часу процитованим в Дигестах [3, с. 174 – 175] Юстиніана I (звід систематизованих і тематично об'єднаних уривків з творів римських юристів, що мали силу закону, упорядкований за вказівною імператора Візантії (Східної Римської імперії) Юстиніана I (Флавій Петро Савватій Юстиніан, 527–565 рр. [4, с. 498-499]); книга 1, титул 1 (*про справедливість і право*), фрагмент 1 [5, с. 58]): вивчаючи право потрібно знати походження слова «право». Воно [слово «право»] отримало свою назву від [слова] «справедливість»; адже згідно з чудовим визначенням Цельса право є мистецтвом доброго і справедливого (*Iuri operam daturum prius nosse oportet, unde nomen iuris descendat. Est autem a iustitia appellatum; nam, ut eleganter Celsus definit, ius est ars boni et aequi*).

Звісно, важко говорити про існування в часи Римської чи-то Візантійської імперії характерних для нашого часу концепцій людських прав, правовладдя чи стандартів доступу до правосуддя, однак саме римські класики заклали основу сучасного цивілістичного розуміння права у Європі, і як наслідок – у переважній більшості країн світу.

Саме так навчав своїх студентів Василь Іванович. І саме завдяки його науці, автор став правником – цивілістом, переконаним що метою права є утвердження добра і справедливості.

Саме з запитом про справедливість люди в переважній більшості випадків звертаються до суду.

Справедливість є однією з основних концепцій філософії, етики, права, однак, на жаль, не існує універсальної формули «справедливості».

УДК: 347

<https://doi.org/10.36952/uail.2020.3.99-104>

© В. Пророк

ПРОРОК Віктор

аспірант кафедри міжнародного приватного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, суддя Великої Палати Верховного Суду

Справедливість [6, с. 350] – загальне співвідношення цінностей, благ між собою і конкретний розподіл їх між індивідами, належний порядок людського співжиття, який відповідає уявленням про сутність людини і її невід’ємні права.

Справедливість (лат. *iustitia*) [7, с. 604–605] – соціально-етична та морально-правова категорія, один з основних принципів права. Поняття «справедливість» позначає наявність у соціальному світі прав, засад і виражає їх правильність, імперативність і необхідність. Ідея справедливості сягає своїми витокami Давнього світу. Платон називав справедливість доброчесність, що означає правильне ставлення до інших людей. Арістотель пов’язував справедливість із заслугами членів суспільства, на основі яких можна розподіляти певні блага. Юстиніан I визначав справедливість як пост, і вічну волю віддавати кожному належне. Середньовічні мислителі намагались узгодити справедливість з ідеєю перерозподілу надлишкового багатства. Тома Аквінський навіть вважав, що людина в крайній скруті має право претендувати на чужу власність. На думку І. Канта, те, чого вимагає справедливість, має виконуватися незалежно від будь-яких обставин суспільного розвитку.

Водночас у сфері правосуддя «справедливість» розглядається у двох аспектах: матеріально-правовому (чи є справедливим по суті рішення суду) чи процесуально-правовому (чи справедливим було здійснення правосуддя).

І якщо в багатьох спірних питаннях «справедливість» рішення суду по суті може викликати запитання, принаймні, у однієї зі сторін спору, то критерії «справедливого суду» уже можна вважати достатньо чітко сформованими у практиці Європейського суду з прав людини (далі також – ЄСПЛ) при застосуванні та тлумаченні Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [8] (далі також – Конвенція).

Стандарти справедливого судочинства у цивільних справах встановлені частиною першою статті 6 Конвенції (право на справедливий суд): кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов’язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення. Судове рішення проголошується публічно, але преса і публіка можуть бути не допущені в зал засідань протягом усього судового розгляду або його частини в інтересах моралі, громадського порядку чи національної безпеки в демократичному суспільстві, якщо того вимагають інтереси неповнолітніх або захист приватного життя сторін, або – тією мірою, що визнана судом суворо необхідною, – коли за особливих обставин публічність розгляду може зашкодити інтересам правосуддя.

Водночас, в ході конституційно-судової реформи 2016 – 2017 років в Україні відбулася низка змін до підходів судочинства взагалі і питань касаційного перегляду зокрема.

Законом України від 02 червня 2016 року № 1401-VIII «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» [9] були внесені зміни до статті 129 Конституції України [10] в частині визначення основних засад судочинства, зокрема, змінений пункт 8 засад з «забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом» на «забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення».

Таким чином, підстави обмеження доступу до суду касаційної інстанції були встановлені Конституцією. Впроваджена ключову зміну принципу, коли за загальним правилом доступ до касації обмежується з визначенням законом тих випадків, коли оскарження судових рішень допускається.

Аналогічно, пунктами 8 та 9 статті 2 Цивільного процесуального кодексу України [11] (далі також – ЦПК України) основними засадами (принципами) цивільного судочинства визначені: забезпечення права на апеляційний перегляд справи; та забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, встановлених законом.

Таким чином законодавцем встановлено два ключові принципи судочинства щодо перегляду цивільних справ:

1. гарантію перегляду цивільної справи по суті в суді апеляційної інстанції;
2. визначення законом тих випадків, коли судове рішення в цивільній справі може бути переглянуте в касаційному порядку.

Відповідно до статті 388 ЦПК України судом касаційної інстанції у цивільних справах є Верховний Суд, який переглядає у касаційному порядку судові рішення, ухвалені судами першої та апеляційної інстанцій (стаття 25 ЦПК України).

Власне, визначення «касаційного фільтру» відсутнє в нормативно-правових документах, як і не має поки що чіткого формулювання в науковій літературі.

За своїм змістом застосування «касаційного фільтру» означає перевірку касаційної скарги на предмет допуску до перегляду Верховним Судом оскаржуваного судового рішення.

Повертаючись до наукового дослідження терміну «касація» (від лат. *Cassatio* – скасування, знищення), слід погодитися, що це спосіб оскарження судових рішень, що набрали чинності, з підстав неправильного застосування судом норм матеріального права або порушення норм процесуального права. Зазначена стадія цивільного процесу є екстраординарною (виключною), на цій стадії забезпечується додаткова перевірка судових актів [12, с. 69-79].

У доктрині цивільного процесу традиційно виділяють два аспекти касаційного перегляду [13, с. 259]:

1. приватна мета – здійснення правосуддя у конкретній справі між конкретними сторонами, яка, зокрема, забезпечується тим, що тільки учасники справи (або особи, рішення про права та обов'язки яких прийняв суд) можуть подати касаційну скаргу, саме вони визначають доводи та вимоги скарги, тобто вирішується конкретний цивільно-правовий спір між учасниками щодо застосування судами норм права;

2. публічна мета – реалізується суспільний інтерес щодо забезпечення однакового застосування судами норми права і її тлумачення.

Саме з точки зору конкуренції та забезпечення зазначених аспектів касаційного перегляду у кожній країні визначається модель касаційного провадження і вирішується питання доступу до суду касаційної інстанції.

З огляду на викладене слід звернути увагу, що «касаційний фільтр» існував в цивільному судочинстві і раніше, власне з самого запровадження інституту касації, водночас донедавна питання допуску до суду касаційної інстанції не викликало значної дискусії, оскільки носило «негативний» характер, тобто закон встановлював правила неприйнятності для касаційного перегляду тих касаційних скарг, які подані на судові рішення, щодо яких законом встановлена неможливість їх касаційного оскарження.

На даний момент природа «касаційного фільтру» змінилася на, так би мовити, «позитивний» характер, тобто передбачається перевірка на прийнятність для касаційного перегляду тих касаційних скарг, які подані на судові рішення, щодо яких законом прямо встановлена можливість їх касаційного оскарження.

Відповідно до частини третьої статті 125 Конституції, як і відповідно до частини другої статті 17 Закону України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» [14] (далі також – Закон про судоустрій), Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою України.

Відповідно до частини першої статті 36 Закону про судоустрій, Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою України, який забезпечує сталість та єдність судової практики у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом.

Відповідно до частини другої цієї ж статті, Верховний Суд, зокрема, здійснює правосуддя як суд касаційної інстанції, а у випадках, визначених процесуальним законом, – як суд першої або апеляційної інстанції, в порядку, встановленому процесуальним законом; та забезпечує однакове застосування норм права судами різних спеціалізацій у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом;

Таким чином, природу «касаційних фільтрів» у цивільному судочинстві можна охарактеризувати, як встановлені законом екстраординарні випадки, в яких передбачений касаційний перегляд Верховним Судом судових рішень, що набрали законної сили, з метою забезпечення сталості та єдності судової практики і однакового застосування норм права судами різних спеціалізацій.

Узагальнений перелік судових рішень, які підлягають касаційному оскарженню, визначений статтею 389 ЦПК України (право касаційного оскарження), частина перша якої передбачає, що учасники справи, а також особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, мають право оскаржити у касаційному порядку:

- по-перше, рішення суду першої інстанції по суті спору після апеляційного перегляду справи та винесену за результатами такого перегляду постанову суду апеляційної інстанції;

- по-друге, перелічені ухвали суду першої та апеляційної інстанції, які за своєю суттю є такими, що (1) або встановлюють втручання в права та обов'язки учасників процесу, які за своїм характером та природою, можуть прирівнюватися до втручання, що здійснюється за рішенням суду, (2) або перешкоджають реалізації учасникам процесу фундаментального права на доступ до суду чи гарантованого права на перегляд справи судом апеляційної інстанції.

Слід, однак, звернути увагу, що не підлягають касаційному оскарженню судові рішення у справах, рішення у яких підлягають перегляду в апеляційному порядку Верховним Судом, та судові рішення у малозначних справах, крім випадків, якщо:

- а) касаційна скарга стосується питання права, яке має фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовчої практики;

- б) особа, яка подає касаційну скаргу, відповідно до цього Кодексу позбавлена можливості спростувати обставини, встановлені оскарженим судовим рішенням, при розгляді іншої справи;

в) справа становить значний суспільний інтерес або має виняткове значення для учасника справи, який подає касаційну скаргу;

г) суд першої інстанції відніс справу до категорії малозначних помилково.

Саме в такий спосіб процесуальним законом, зокрема, вирішується питання балансу між приватною та публічною метою касаційного перегляду.

Відповідно до частини другої статті 389 ЦПК України чітко визначено, що підставами касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

У свою чергу, обмеження в доступі до суду касаційної інстанції узагальнено викладені в статті 394 ЦПК України у вигляді підстав для відмови у відкритті касаційного провадження, які можна коротко розділити на дві групи:

(1) процесуальні – оскарження судового рішення, що не підлягає касаційному оскарженню; закриття касаційного провадження у зв'язку з відмовою цієї особи від поданої раніше касаційної скарги на це саме судові рішення; попереднє залишення касаційної скарги цієї особи без задоволення або відмова у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою цієї особи на це саме судові рішення; пропуск строку на касаційне оскарження з неповажних причин; та

(2) матеріальні (або сутнісні) – визнання касаційної скарги необґрунтованою за наявності висновку Верховного Суду щодо питання правильного застосування норми права, у відповідності з яким суд апеляційної інстанції переглянув судові рішення; або за відсутності розумних сумнівів щодо застосування чи тлумачення норми права, правильне застосування якої є очевидним; та відсутність значення для формування єдиної правозастосовчої практики рішення касаційного суду за наслідками розгляду скарги на ухвалу про повернення заяви позивачеві (заявникові), про розгляд скарг на дії (бездіяльність) органів державної виконавчої служби, приватного виконавця; слід зауважити, що дві перші перелічені підстави не застосовуються у справах, ціна позову в яких складає або перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб на дату подання касаційної скарги, та справах, які підлягають розгляду судом першої інстанції виключно за правилами загального позовного провадження, окрім оскарження ухвали, якою не закінчено розгляд справи.

Повертаючись до питання «справедливості касаційних фільтрів», тобто відповідності критеріям справедливого суду обмеження доступу до суду касаційної інстанції, слід, знову ж таки, окреслити відповідну практику ЄСПЛ.

Конвенція «мовчить» щодо можливості апеляційного чи касаційного перегляду справ у цивільному судочинстві; при цьому стаття 2 Протоколу 7 Конвенції [15] гарантує лише право на [апеляційне] оскарження в кримінальних справах.

Так, ЄСПЛ неодноразово наголошував, що стаття 6 Конвенції не встановлює для держави-учасниці обов'язку створювати апеляційні або касаційні суди (*Delcourt проти Бельгії*, §§ 25-26 [16], *Levages Prestations Services проти Франції*, § 44 [17], *Garcia Manibardo проти Іспанії*, § 39 [18], *Dorado Baúlde проти Іспанії (ухвала)*, § 18 [19]), проте, якщо такі суди існують, гарантії статті 6 Конвенції повинні бути дотримані, наприклад, гарантуванням заявникові ефективного права на доступ до суду шляхом остаточного вирішення спору щодо його цивільних прав та обов'язків (*Platakou проти Греції*, § 38 [20]; *Andrejeva проти Латвії*, § 97 [21]; *Maresti проти Хорватії*, § 33 [22]; *Reichman проти Франції*, § 29 [23]).

За практикою ЄСПЛ навіть формальні умови прийнятності заяви до суду апеляційної чи касаційної інстанції, відповідно до норм національного законодавства, можуть бути суворішими ніж для звичайної заяви (*Monnell and Morris проти Сполученого Королівства* § 56 [24]; *Helmers проти Швеції*, § 31 [25]). Зважаючи на особливий характер суду касаційної інстанції, процедура у суді касаційної інстанції може бути більш формальною, особливо, якщо стоїть питання про перегляд судом справи після її розгляду судом першої інстанції, а потім апеляційним судом (*Levages Prestations Services проти Франції*, §§ 44-48 [17]; *Brualla Gomez de la Torre проти Іспанії*, §§ 34-39 [26]; *K.D.B. проти Нідерландів*, § 41 [27]).

ЄСПЛ також дотримується принципу, згідно з яким касаційні суди виконують свій обов'язок надавати достатнє обґрунтування, коли вони, відхиляючи касаційні скарги, які не мають жодної перспективи успіху, мотивують рішення посиланням на конкретне положення закону без наведення детального обґрунтування (*Dhalbi проти Італії*, §§ 31-33 [28]; *Talmane проти Латвії*, § 29 [29]; *Baydar проти Нідерландів*, §§ 45-53 [30]). Таким чином, Суд вважав, що вимогу достатнього обґрунтування відповідно статті 6 Конвенції задовольняло посилання на відповідне положення закону вищим судом з вказівкою на те, що ця справа не викликала жодного правового спору, який необхідно вирішити.

Також ЄСПЛ сформував свій висновок про те, що процедура прийняття апеляційної (касаційної) скарги до провадження, або ж присвячена виключно питанням права, а не фактів, може відповідати вимогам статті 6, навіть якщо апеляційний або касаційний суд не надади заявнику можливості особисто висловитись у такому суді (*Sutter проти Швейцарії*, § 30 [31]).

Таким чином, можна зробити висновок, що встановлення критеріїв прийнятності справ до розгляду судом касаційної інстанції відноситься на розсуд національного закону, і передбачені національним законом обмеження відповідатимуть критеріям справедливого суду, встановленим статтею 6 Конвенції, постільки по скільки вони відповідатимуть засадам правовладдя, зокрема вимогам правової визначеності.

У зазначених обставинах найважливішим постає питання напрацювання саме Верховним Судом сталої та послідовної практики однакового застосування визначених законом «касаційних фільтрів».

1. Publius Juventius Celsus // Wikipedia [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Publius_Juventius_Celsus
2. Ульпіан (Ulpianus) Доміцій // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: «Укр. Енцикл.», 1998. – Т. 6: Т-Я. – 2004. – 768 с. – С. 205 – 206.
3. Дигести // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: «Укр. Енцикл.», 1998. – Т. 2: Д – Й. – 744 с. – С. 174 – 175.
4. Юстиніан I // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: «Укр. Енцикл.», 1998. – Т. 6: Т-Я. – 2004. – 768 с. – С. 498-499.
5. Дигести Юстиніана / Пер. с лат.; Отв. ред. Л. Л. Кофанов. – М.: Статут, 2008 (2-е изд.). – Т. I (книги I-IV). – 584 с.
6. Справедливість // Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 416 с. – С. 350
7. Справедливість // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: «Укр. Енцикл.», 1998. – Т. 5: П-С. – 736 с. – С. 604-605.
8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
9. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) : Закон України від 02 червня 2016 року № 1401-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>.
10. Конституція України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
11. Цивільний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
12. Червинська М. Є. Касація в цивільному процесі: становлення і перспективи розвитку // Часопис цивільного і кримінального судочинства : наук.-практ. юрид. журн. / ВССУ. – Київ: Ін Юре, 2015. – № 5(26) – С.69-79.
13. Васильєв С. В. Порівняльний цивільний процес. – К. Алерта, 2015. – 352 с.
14. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
15. Протокол № 7 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 22 листопада 1984 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_804.
16. Case of Delcourt v. Belgium, 2689/65, Judgment (Merits), 17/01/1970 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57467>.
17. Case of Levages Prestations Services v. France, 21920/93, Judgment (Merits and Just Satisfaction), 23/10/1996 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58065>.
18. Case of García Manibardo v. Spain, 38695/97, Judgment (Merits and Just Satisfaction), 15/02/2000 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58494>.
19. Dorado Baúlde v. Spain, 23486/12, Decision, 01/09/2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-157557>.
20. Case of Platakou v. Greece, 38460/97, Judgment (Merits and Just Satisfaction), 11/01/2001 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59125>.
21. Case of Andrejeva v. Latvia, 55707/00, Judgment (Merits and Just Satisfaction), 18/02/2009 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-91388>.
22. Case of Maresti v. Croatia, 55759/07, Judgment (Merits and Just Satisfaction), 25/06/2009 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-93260>.
23. Affaire Reichman c. France, 50147/11, Judgment (Merits and Just Satisfaction), 12/07/2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-165023>.
24. Case of Monnell and Morris v. The United Kingdom, 9562/81 9818/82, Judgment (Merits), 02/03/1987 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57541>.

25. Case of *Helmerts v. Sweden*, 11826/85, Judgment (Merits and Just Satisfaction), 29/10/1991 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57701>.
26. Case of *Brualla Gómez de la Torre v. Spain*, 26737/95, Judgment (Merits and Just Satisfaction), 19/12/1997 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58127>.
27. Case of *K.D.B. v. The Netherlands*, 21981/93, Judgment (Merits and Just Satisfaction), 27/03/1998 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58148>.
28. Case of *Dhahbi v. Italy*, 17120/09, Judgment (Merits and Just Satisfaction), 08/04/2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-142504>.
29. Case of *Talmane v. Latvia*, 47938/07, Judgment (Merits and Just Satisfaction), 13/10/2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-167120>.
30. Case of *Baydar v. The Netherlands*, 55385/14, Judgment (Merits and Just Satisfaction), 24/04/2018 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-182454>.
31. Case of *Sutter v. Switzerland*, 8209/78, Judgment (Merits), 22/02/1984 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57585>.

Summary

The famous thesis of Ukrainian prominent law scientist Vasyl I. Kisil – Law is the art (science) of good and equity, which was initially stated by ancient Roman litigators, shall be the leading aim of every civil lawyer.

Though the equity (justice) is rather ethical term, the exact procedural justice criteria has been well developed by the European Court of Human Right practice of implementation of the fair trial requirement by article 6 of Convention.

Due to the recent constitutional and legal reform in Ukraine the approach to cassation proceeding has been dramatically changed ensuring the cassation review of court decision only when directly prescribed by law.

The cassation proceedings shall be considered as the extraordinary review by the Supreme Court of court decisions in order to ensure consistency and uniformity of the law application.

Under general rule those cases are limited to the court judgment on the merits (excluding insignificant cases) and ruling preventing case hearing.

Having analyzed the ECHR practice the conclusion has been made that the approach implemented shall be consistent with the fair trial criteria provide the Supreme Court shall ensure the consistency and uniformity of their cassation complaints admissibility practice.